

REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Železna cesta 16, 1000 Ljubljana

Spletna stran: www.zagovornik.si
Elektronska pošta: gp@zagovornik-rs.si
Telefon: 01 4735 531

Slovenske železnice
SŽ – Potniški promet d. o. o.
Kolodvorska 11
1506 Ljubljana

Elektronska pošta: tajnistvo.sz-pp@slo-zeleznice.si

Številka: 0706-2/2025/1
Datum: 29. 08. 2025

Zadeva: Priporočilo Zagovornika načela enakosti za zagotovitev polne dostopnosti nadomestnih avtobusnih prevozov

Spoštovani,

Zagovornik načela enakosti (Zagovornik) je bil seznanjen, da vaše podjetje, ki izvaja javno službo prevozov v železniškem prometu zaradi del na nekaterih relacijah zagotavlja nadomestne avtobusne prevoze. Obvestila o tem so na spletni SŽ, kjer potnike tudi javno obveščate, da »na omenjenih avtobusih ni mogoč prevoz oseb na invalidskih vozičkih.«¹

V skladu z drugo alinejo 21. člena Zakona o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD) Zagovornik priporoča Slovenskim železnicam - SŽ – Potniški promet d. o. o., da zagotovite polno dostopnost nadomestnih prevozov za vse gibalno ovirane in o tem obvestite potnike.

Prosim, da nas o načrtovanih ukrepih obvestite v roku 15 dni.

Obveščamo vas, da v kolikor priporočila ne boste upoštevali, bo Zagovornik o tem primeru sprožil postopek ugotavljanja diskriminacije po uradni dolžnosti.

S spoštovanjem,

Miha Lobnik
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Poslano:

- naslovníku (po e-pošti),
- zbirka dok. gradiva.

Priloga:

- Utemeljitev strokovne službe Zagovornika št. 0706-2/2025/1

¹ Obvestila o tem so na spletni strani SŽ: <https://potniski.sz.si/?s=nadomestni>

V vednost:

- Predsednica Republike Slovenije, gp.uprs@predsednica-slo.si
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, gp.mddsz@gov.si
- Svet za invalide Republike Slovenije, svetzainvalide-rs.mddsz@gov.si
- Varuh človekovih pravic, info@varuh-rs.si
- Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije, info@nsios.si
- Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije, info@zveza-slepih.si
- Sonček - zveza društev za cerebralno paralizo Slovenije, zveza@soncek.org
- YHD – Društvo za teorijo in kulturo hendikepa, yhd-drustvo@yhd-drustvo.si

**UTEMELJITEV STROKOVNE SLUŽBE ZAGOVORNIKA K PRIPOROČILU
ŠT. 0706-2/2025/1**

V skladu z drugo alinejo 21. člena Zakona o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD) Zagovornik priporoča Slovenskim železnicam - SŽ – Potniški promet d. o. o., da zagotovite polno dostopnost nadomestnih prevozov za vse gibalno ovirane in o tem obvestite potnike.

Zagovornik ocenjuje, da zgoraj omenjeno obvestilo potnikom, pa tudi praksa nezagotavljanja nadomestnih avtobusnih prevozov za potnike Slovenskih železnic (SŽ), ki uporabljajo invalidske vozičke, učinkujeta diskriminatorno. Odvračalno v smislu suma neposredne diskriminacije zaradi invalidnosti učinkuje samo obvestilo o nedostopnosti nadomestnih avtobusnih prevozov. Prav tako ni videti razlogov, zakaj v praksi zagotavljanje teh storitev za potnike SŽ, ki uporabljajo invalidske vozičke, »ni mogoče«. Učinek nezagotavljanja nadomestnih avtobusnih prevozov, ki bi bili prilagojeni oziroma uporabni tudi za gibalno ovirane potnike, pomeni resno oviranje ali onemogočanje uporabe javnega železniškega potniškega prometa na teh linijah.

Druge, ustrezne rešitve so gotovo mogoče in jih nedvoumno urejajo že pravila glede zagotavljanja dostopnosti. Odgovor na to, kaj je podjetje dolžno zagotoviti pri ponujanju nadomestnih avtobusnih prevozov, dajeta drugi in tretji odstavek 16. člena Zakona o izenačevanju možnosti invalidov (ZIMI).² Gre za primerljive obveznosti, kot veljajo za avtobusni linijski prevoz potnikov. Skrajnih rokov za zagotovitev polne dostopnosti različnih storitev po ZIMI ni dopustno interpretirati arbitrarno. Npr. tako, da naj bi imelo vaše podjetje do poteka skrajnega roka za zagotovitev polne dostopnosti vseh storitev v javnem železniškem prometu, ki se bo sicer iztekel 11. decembra 2025, morda »pravico« do tedaj opuščati ukrepe za zagotavljanje čim večje dostopnosti, ali da bi lahko dodatno poglobljalo ali vzpostavljalo nedostopnost katerikoli svojih storitev. Če podjetje neko svojo storitev spremeni, prikroji ali uvede novo storitev, ni dopustna interpretacija, da ga obveznosti zagotavljanja dostopnosti odvezujejo še nepretečeni roki po ZIMI. Ti ne vplivajo na samo obveznost zagotavljanja dostopnosti (ta je takojšnja in nepogojna in velja od uveljavitve ZIMI v letu 2010), ampak se nanašajo izključno na izboljšave glede zatečenega stanja nedostopnosti (v tem primeru vlakov in infrastrukture) - torej urejajo časovnico izključno za spreminjanja tega stanja. Roki po ZIMI so brezpredmetni za nove situacije - npr. za nakup novih vlakov ali za izgradnjo oziroma prenovo infrastrukture. Enako velja za nove storitve, kot je denimo začasni nadomestni avtobusni prevoz. V tem primeru SŽ zavezujejo tudi splošne določbe 8. člena ZIMI. Te od ponudnikov terjajo, da pri zagotavljanju »storitev, ki so na voljo javnosti, upoštevajo vse vidike njihove dostopnosti za invalide«. To pomeni da ne smejo ponujati takih storitev, ki so ljudem z invalidnostmi na voljo pod slabšimi pogoji ali pa sploh niso na voljo.

Poleg tega je treba v tej situaciji upoštevati tudi dolžnost zagotoviti razumne prilagoditve v individualnih primerih po 3. členu ZIMI. Nekatere take možne posamične ukrepe za odpravljanje ovir pri dostopnosti primeroma našteva četrta alineja tretjega odstavka 8. člena ZIMI.

² Ta se glasita »(2) Država in občina morata pri upravljanju gospodarske javne službe javni linijski prevoz potnikov v cestnem prometu in linijski prevoz v mestnem prometu zagotoviti tako, da izvajalci opravljajo prevoz v okviru javnih služb z avtobusi, ki so dostopni gibalno in senzorno oviranim invalidom ter da nudijo informacijo o možnosti uporabe teh dveh javnih služb v invalidom prilagojenih oblikah. (3) Kadar izvajalec gospodarske javne službe ne more zagotoviti gibalno in senzorno oviranim invalidom prilagojenega medkrajevnega linijskega prevoza z rednimi avtobusnimi linijami, jim mora zagotoviti drug ustrezen način prevoza, razen če dokaže, da bi mu taka zagotovitev drugega ustreznega načina prevoza povzročala nesorazmerno breme. V tem primeru mora zagotoviti drug ustrezen način prevoza v obsegu, ki ne povzroča takega bremena.«

Opustitev zahteve zagotavljati razumno prilagoditev pomeni diskriminacijo, kot izhaja iz Konvencije o pravicah invalidov in iz npr. 14. člena ZIMI, ki ureja obveščenost. Zato Zagovornik priporoča SŽ tudi, da potnike obvestite o možnih alternativnih oblikah nadomestnega prevoza za ljudi z gibalnimi oviranostmi na linijah vlakov, kjer je železniški prevoz začasno onemogočen. Nekatere potnike, ki morda potrebujejo specifične rešitve zaradi rabe različnih vrst invalidskih vozičkov, pa pozovite, naj vam zahteve za prilagoditve prevoza pravočasno sporočijo, da lahko ustrezno ukrepate in se prilagodite njihovim potrebam. Vaša odgovornost je, da glede na potrebe organizirate prilagojene nadomestne prevoze, npr. z ustreznimi kombi službami.

Opozarjamo, da ne glede na določbe ZIMI podjetje zavezuje tudi ZVarD, ki se skladno s tretjim odstavkom 2. člena uporablja vselej, če je to za diskriminirano osebo ugodnejše.

Če bomo ocenili, da so ukrepi nezadostni, bo Zagovornik pričel postopek ugotavljanja diskriminacije po uradni dolžnosti ali uporabil druge pravne poti za zagotovitev varstva pred diskriminacijo zaradi invalidnosti. Dodajamo, da nedostopnost ne prizadene le ljudi z invalidnostmi, ampak tudi druge, funkcionalno ovirane osebe.